

Cura

Kristendemokratisk ide & debat

Nr. 4 - Januar 2003

- Side 3: Om Cura
v. redaktionen
- Side 4: Kristendemokrater
midt i globaliseringen
v. Marianne Karlslose
- Side 10: Udvidelsen af EU
- trusler og perspektiver
v. Niels Chresten Andersen
- Side 15: Aktuel sikkerhedspolitik
i et historisk perspektiv
v. Søren Harslund
- Side 23: Globale guldkorn
v. Kjell Magne Bondevik
- Side 25: Hvis du vil vide mere

Cura

Cura udkommer som et gratis webmagasin (webzine) i PDF-format. Ønsker man at modtage bladet kan man oprette abonnement og downloade bladet på www.cura.kfu.dk.

- **Udgives af**

Kristeligt Folkepartis Ungdom
- Danmark Unge Kristendemokrater

- **Redaktion**

Jesper Møberg-Poulsen
Jakob Norgaard Mortensen
Michael Hedelund
Jan Nilsson
Jonas Norgaard Mortensen (ansh.)

- **DTP & grafik**

Værdidrengene (www.amy.dk/vaerdi)

- **ISSN**

Udskriftsudgave: 1602-1460
Onlineudgave: 1602-2238

- **Ekspedition & evt. henvendelse**

Kristeligt Folkepartis Ungdom
Att.: *Cura*
Allégade 24B
2000 Frederiksberg
Tlf. 3327 7800
E-mail: kfu@kfu.dk
www.cura.kfu.dk

- **Udkommer**

Næste gang: marts 2003.

- **Rettigheder**

Artikler i *Cura* må gerne citeres, når blot det sker indenfor citatreglerne, og når det sker med tydelig angivelse af *Cura* som kilde.
Erhvervsmæssig affotografering af *Cura's* tekst, billeder og andre illustrationer er ikke tilladt.

Om Cura

Velkommen

Velkommen til det første nummer af Cura i 2003. Temaet for dette nummer er de internationale forhold med udgangspunkt i forskellige synsvinkler.

2002 var et år, hvor internationale forhold fyldte meget i det politiske billede. Både EU og NATO vedtog at udvide sine medlemskredse, og konflikt-situationer rundt omkring i verden, har sat sine tydelige spor i den politiske debat og - for en dels vedkommende - betydet aktiv handlen fra dansk og europæisk side. Det er disse opbrud i de internationale forhold og deres stigende betydning, også i en dansk sammenhæng, der er temaet for dette nummer af Cura.

Fra et kristendemokratisk synspunkt er internationale og globale spørgsmål altid af interesse, alene af den grund at vores ansvar for andre mennesker og for miljøet aldrig kan begrænses til vores egen landegrænse. Kristendemokrater har gennem tiden ofte været i front, når det gjaldt f.eks. opbygningen af et helt Europa efter anden verdenskrig, oprettelsen af andre internationale institutioner, og ikke mindst i bestræbelserne på at skabe bedre forhold for befolkningerne i u-landene.

Det er vigtigt, at de internationale institutioner aldrig bliver andet end et middel for de mål, som er det væsentlige, nemlig en menneskeværdig tilværelse for alle mennesker og en respektfuld adfærd over for miljø og natur.

For kristendemokrater er målet aldrig en institution (hverken EU, NATO, FN eller nogen anden), målet er heller aldrig et bestemt økonomisk system eller økonomisk vækst. Nej, målet er de mennesker overalt på jordkloden, som har krav på en værdig tilværelse.

I dette nummer af Cura findes flere artikler, der omhandler organiseringen af det internationale fællesskab (EU-udvidelsen, sikkerhedspolitik og den internationale straffedomstol). Derudover findes en artikel om det, vi under et kalder for „globalisering“. Endelig bringes uddrag af Norges statsminister Kjell Magne Bondeviks nytårstale, hvis sigte langt hen ad vejen var „det internationale fællesskab“. Alle artikler har det tilfælles, at de skriver ud fra et bestemt politisk standpunkt, nemlig en fastholdelse af det enkelte menneskes værdighed og vores ansvar og forpligtigelse til at handle til bedste for hele menneskeheden.

Cura er latin og betyder „omsorg“. Med titlen på dette magasin ønsker vi at sætte fokus på et væsentligt aspekt af kristendemokratiet: Mennesker, menneskelige fællesskaber og naturen, vi er en del af, har værdi. Dette værdifulde kræver, at der bliver draget omsorg for det. Denne forpligtigelse må, i en kristendemokratisk optik, være udgangspunktet for alt politisk arbejde!

God læselyst.

Kristendemokrater midt i globaliseringen

Af Marianne Karlsmose

Artiklen giver indledningsvist et overblik over de centrale tanker bag begrebet 'Globalisering'. Herefter gennemgås de udfordringer globaliseringen medfører - i forhold til fordelingen af jordens ressourcer (Nord/Syd), anti-globalisme, medierne og de kulturelle rødder. To større aspekter trækkes frem, nemlig en analyse af globalisering set i forhold til den 'oversete' amerikanisering, og ligeledes af nationalstatens position i globaliseringen. Slutteligt lanceres et kristendemokratisk bud på nogle af løsningerne til globaliseringens udfordringer.

Hvad er globalisering?

Globalisering er et ofte anvendt begreb om den aktuelle udvikling i verden. Der er mange forskellige definitioner af begrebet. Jeg vil definere globalisering som: *en proces, hvor territoriale begrænsninger på politiske, økonomiske og kulturelle ordninger svinder ind, og hvor mennesker i stigende grad bliver bevidste om dette.*"

Økonomi

Det er væsentligt at fremhæve, at både politik, økonomi og kultur er relevante i globaliseringsdiskussionen. Verden er i stigende grad præget af økonomisk interdependens, hvilket tydeligt viser sig, når en økonomisk krise i en del af verden hurtigt spreder sig til andre dele af verden. Politisk globalisering er især synlig i de internationale organisationer, hvor mange spørgsmål debatteres.

Politik

Mange konferencer afholdes med en lang række internationale erklæringer og konventioner som et udtryk for, at verdenssamfundet ikke alene bygger på magt, men også på fælles retsprincipper, hvor den stærkeste ikke kan gennemtvinge sine synspunkter hver gang.

Kultur

Kulturer mødes og blandes sammen gennem internettet og andre medier. Mange mennesker rejser rundt i verden som turister, arbejdere eller flygtninge. Verden er blevet kaldt en global landsby, som et udtryk for denne nedbrydning af grænser og øgede kontakt mellem mennesker rundt om på kloden. Verden er blevet knyttet tættere sammen, og det enkelte menneske er bevidst om dette. Forandringerne er tydelige i vores hverdag.

Globaliseringens udfordringer.

Ulige fordeling af
ressourcer

Den frie markedsøkonomi har vundet som økonomisk system. De frie markeds kræfter giver en mere effektiv konkurrence, men de mindre effektive risikerer at blive klemte. Verdens goder er meget ulige fordelt, og udviklingen går i retning af større ulighed mellem verdens rigeste og fattigste lande. Det er en

---

væsentlig udfordring at få taget hånd om de lande og de mennesker, der ikke kan følge med i det opskruede tempo, som markedet dikterer i ønsket om størst mulig profit.

Miljøbeskyttelse

Miljøbeskyttelse er endnu en udfordring i en verden med åbne grænser. Virksomheder kan flytte sig derhen, hvor miljøpolitikken er mest lempelig. Miljøproblemer opstår, fordi miljøomkostningerne i udgangspunktet ikke direkte regnes ind i produktionen som en omkostning. Det er en udfordring at skabe en markedsøkonomi, hvor forureneren betaler i stedet for, at forureningen er en omkostning, der bredes ud på alle.

Anti-globalisterne

De mange internationale samarbejdsinstitutioner åbner mulighed for et politisk modspil til den økonomiske globalisering f.eks. når det handler om at bekæmpe den grænseoverskridende forurening. Udfordringen er imidlertid at sikre, at sluterklæringer fra de store konferencer bliver fulgt op af handling. En anden udfordring er at få inddraget befolkningerne i de politiske beslutninger. De såkaldte anti-globalister er eksempler på mennesker, der kæmper for at blive hørt. Anti-globalisterne opfatter de eksisterende samarbejdsinstitutioner som lukkede og udemokratiske. Demokrati er vanskeligt på globalt plan, fordi så mange mennesker er involveret. Det er en væsentlig udfordring at sikre, at alle mennesker har mulighed for at komme til orde - også når det gælder globale problemer.

Medierne

Informationsteknologien giver os mulighed for at se nøden i selv de fjerneste kroge af verden. Vi kan følge krænkelse af menneskerettigheder på nærmeste hold. Terrorangrebet i USA er et eksempel på en katastrofe, der blev transmitteret live verden over, og mennesker i hele verden blev på samme tid konfronteret med terrorismens konsekvenser. De mange informationer kræver af os, at vi sorterer det væsentlige fra det uvæsentlige. Samtidig kan informationerne ikke i sig selv diktere, hvilke valg vi træffer. Hvordan bruger f.eks. ny viden om sygdomme og medicin? Er det for dem, der har råd, eller kan ny medicin også blive til gavn for de svageste? Det vil være et politisk valg.

Kulturelle rødder

Den kulturelle globalisering giver et frisk pust med mange nye inputs, men det stiller samtidig det enkelte menneske i en sårbar situation, fordi det bliver sværere at finde sin egen identitet i den kulturelle mangfoldighed. Det er afgørende at man kender sine egne rødder, hvis man skal møde de kulturelle udfordringer med et åbent sind, ellers er der en fare for, at man vil lade frygten for alt det nye dominere. Det er en væsentlig udfordring i forhold til den kulturelle side af globaliseringen.

Globalisering eller amerikanisering?

USA har sat sine tydelige fingeraftryk på globaliseringen. Nogle har ligefrem betegnet det 20. århundrede som "Det Amerikanske Århundrede" ud fra et synspunkt om, at globaliseringen kan betragtes som en amerikanisering, fordi USA og amerikanske værdier i høj grad har været drivkraften bag globaliseringen.¹ På det kulturelle område har USA i meget høj grad domineret filmproduktion, musik, påklædning og meget mere. På det politiske plan har USA ofte markeret sig som verdens politibetjent, hvor USA på den ene side har båret en stor del af omkostninger ved militære interventioner f.eks. i Afghanistan eller i Golfkrigen, mens det på den anden side også har betydet, at USA i kraft af sin størrelse og magtposition har haft afgørende indflydelse på, hvornår og hvordan verdenssamfundet skulle gribe ind.

Det er interessant at se, hvor meget der fokuseres på udlændingenes og EU's betydning for den danske kultur, mens den amerikanske kulturpåvirkning ikke bliver diskuteret særlig meget, selv om den måske i virkeligheden er en større trussel! Den manglende diskussion af amerikaniseringens betydning og den manglende kritiske distance gør bestemt ikke denne potentielle trussel mod dansk kultur mindre - tværtimod! De mange amerikanske film og serier er med til at viderefremme amerikanske værdier. Halloween (allehelgensdag) er et eksempel på en amerikansk tradition, som er ved at vinde et vist indpas i Danmark.

Nationalstatens rolle

Nationalstatens rolle står centralt i diskussioner om globaliseringens konsekvenser. Nationalstaten² er blevet dømt til at være på retur som den politiske ramme for menneskers organisering i det 21. århundrede. Trods denne pessimistiske forudsigelse har det imidlertid vist sig, at antallet af nationalstater er steget i verden, selv om nationalstaten er blevet anset for at være under et voldsomt pres på sin eksistens. Mange grupper har stillet krav om selvstændighed rundt om i verden - en selvstændighed, som de ofte ønsker udmøntet i dannelsen af en nationalstat. Det gør det interessant at se på, hvad der gør nationalstaterne så tiltrækkende i en tid, hvor nationalstaterne betragtes som en forældet ramme, der er for lille til at løse de grænseoverskridende problemer og for stor til at løse de problemer, som mennesker oplever i deres hverdag og lokalområde.

Lokalt tilhørsforhold

Sideløbende med globaliseringen er der en tendens til større lokalt tilhørsforhold. Undersøgelsen "Danskernes værdier 1981-1999" viste tydeligt, at globaliseringen ikke har betydet, at danskernes lokale tilknytning er blevet mindre.³ Fra 1981 til 1999 er tilknytning til lokalområde og egn er steget markant. Den stigende lokale forankring kan ses som et udtryk for en forsvarsmekanisme

---

for at beskytte sig mod verden omkring sig, men den kan også ses som et udtryk for, at man har brug for et sikkert, kendt udgangspunkt for at orientere sig i en globaliseret verden.

*Nationalstatens
begrænsninger*

Nationalstaten er blevet dømt død i flere omgange, men som værdiundersøgelsen viser, så er globalisering ikke ensbetydende med, at nationalstaten har udspillet sin rolle. Nationalstaten har fortsat en rolle at spille som identitetsskabende fællesskab - både kulturelt og politisk. Men nationalstaten er for lille til at løse de grænseoverskridende problemer. Både store og små lande må erkende deres begrænsninger overfor en række opgaver f.eks. bevarelse af fred og sikkerhed, grænseoverskridende kriminalitet, miljø, terrorisme. Ved at slå kræfterne sammen kan landene håbe på at opnå større styrke, end hvis landene handlede på egen hånd.

- og løsningerne

Internationalt samarbejde kan hjælpe nationalstaterne til at blive mindre sårbare overfor globaliseringen og de grænseoverskridende problemer.⁴ Udviklingen især i EU-samarbejdet kan ses som en måde, hvorpå landene prøver at tage noget af den mistede kontrol over udviklingen tilbage. Det handler om at sætte dagsorden og få vedtaget nogle beslutninger, men fine sluterklæringer gør det ikke alene. Det er blevet demonstreret igen og igen. Graden af forpligtigelse overfor vedtagne beslutninger og opfølgningen på det, der allerede er vedtaget er af afgørende betydning.

Kristendemokraternes svar på globaliseringens udfordringer.

*En SØD
markedsøkonomi*

For kristendemokraterne er økonomi ikke et mål i sig selv, men et middel til menneskers udfoldelse. Der skal en velfungerende økonomi til, og de frie markeds kræfter er et middel til at sikre en velfungerende økonomi, men det må altid ske under hensyntagen til menneskers trivsel og velfærd. Det er baggrunden for, at kristendemokraterne taler om en SØD markedsøkonomi - en Social, Økologisk og Demokratiske markedsøkonomi. Det vil sige en markedsøkonomi, der udnytter de styrker, der ligger i de frie markeds kræfter, men hvor der samtidig tages menneskelige og miljømæssige hensyn. Det indebærer f.eks. at forurenere selv betaler, og at arbejdstageren har nogle minimumsrettigheder, så der ikke bliver konkurreret på dårlige arbejdsvilkår.

*Kløften gennem
kloden*

De frie markeds kræfter har skabt et forbrugersamfundet, hvor jagten efter materielle goder for mange i de rige lande er blevet det væsentligste i livet. Det er derfor en vigtig opgave at pege på de menneskelige værdier, som er andet end penge og ting f.eks. tid med familien. Samtidig er det helt afgørende, at de rige landes jagt på ting ikke bliver på de fattige landes bekostning. Behovet for global solidaritet mellem verdens rigeste og fattigste mennesker er større end nogensinde. Millioner af mennesker sulter i en verden, hvor der samtidig er mennesker, som er stinkende rige. Det kan en kristendemokrat aldrig nogensinde lukke øjnene for og stille sig tilfreds med. I det kristne menneskesyn ligger der, at alle menneske er ligeværdige. Uanset hvor man er født i verden har man krav på at blive behandlet værdigt. Det betyder, at kløften mellem rige og fattige lande skal mindskes markant, også hvis det betyder en nedgang i vores egen overflod.

Menneskerettigheder

Terrorangrebet i USA d. 11/9 2001 rystede verden. Billederne gik verden rundt på rekordtid. Det var en grusom forbrydelse, som verdenssamfundet har pligt til at reagere skarpt på. Samtidig må vi dog huske på, at USA langt fra er det eneste sted, hvor uskyldige må lade livet. Hver eneste gang menneskers værdighed bliver

---

krænket er der grund til at gribe ind. Reaktionen kan variere alt efter situationen, men vi må hele tiden spørge os selv om motivet bag den valgte politik er ønsket om den mest effektive indsats for menneskerettigheder, handelsinteresser eller en allieret. Ofte er der mest fokus på krænkelser af menneskerettigheder i lande, hvor det ikke koster så meget at holde fanen højt. Kina er et godt eksempel på et land, der krænker menneskerettigheder, men hvor der samtidig er 1,2 milliarder forbrugere, som andre lande drømmer om at sælge varer til. USA taler selv om kampen for menneskerettigheder, mens de selv har dødsstraf, hvor mange uskyldige er blevet aflivet af staten, og mange mennesker lever i rystende fattigdom.

I det kristne menneskesyn ligger der, udover menneskers værdighed, også at mennesker er fejlbarlige. Det indebærer, at vi som kristendemokrater ikke forventer, at mennesker altid optræder som engle, men netop derfor har vi brug for et styrket internationalt samarbejde, hvor retsprincipper er gældende frem for magtprincipper (at den stærkeste bestemmer). Kampen mod terrorisme har fået høj prioritet, men hvordan bekæmpes terrorismen? Terrorismen udspringer af håbløshed, og derfor er bomber ikke den eneste vej til at komme terrorismen til livs. Bomber kan derimod medvirke til en voldsspiral, hvor hadet vokser og vokser, og de kan derfor ikke stå alene - de må og skal gå hånd i hånd med en høj og effektiv bistand til verdens fattigste og en global handel, hvor ulandenenes varer konkurrerer på lige vilkår med de ilandenenes varer. Vi kunne f.eks. starte med at få afskaffet EU's landbrugsstøtte, som har været med til at ødelægge mulighederne for landbrugsproduktion i de fattigste lande.

Der er behov for internationalt samarbejde til at skabe fælles løsninger på grænseoverskridende problemer. Det er derfor naturligt for kristendemokrater at være varme tilhængere af internationalt samarbejde. Det er ikke det samme som at være ukritiske, for der er god grund til at spørge, hvilke interesser de forskellige internationale organisationer egentlig tjener, når vi i en verden præget af stor ulighed alligevel ser, at rige lande bliver stadig rigere, og at uligheden dermed øges i stedet for at mindskes. Som kristendemokrat er jeg tilhænger af subsidiaritetsprincippet (nærhedsprincippet), som betyder, at problemer skal løses så tæt på borgerne som muligt. Det indebærer, at opgaver, der er grænseoverskridende, skal løses på globalt plan, men samtidig indebærer det også, at de internationale organisationer ikke skal blande sig i de spørgsmål, der godt kan løses på et lavere niveau. Samtidig skal befolkningen og NGO'erne sikres adgang til beslutningsprocessen, så politikerne ikke træffer beslutninger hen over hovedet på befolkningen.

*Subsidiaritets
princippet*

Globaliseringen giver nye muligheder, men også nye opgaver. Mennesker har fået mange nye og spændende valgmuligheder, men det gør samtidig livet uoverskueligt for mange. Stress er en folkesygdom. I en tid præget af globaliseringen overvældes de fleste mennesker, og nogen vælger at trække sig tilbage og se med frygt på fremtiden. Et øget kendskab til egne historiske rødder herunder den kristne kulturarv hjælper med til at forstå nutiden og orientere os imod fremtiden med et åbent sind i stedet for frygt.

Ethvert menneske har uerstattelig værdi uanset evner, udseende og hvor i verden man er født. Men igen og igen krænktes menneskers basale rettigheder i Danmark og i verden omkring os. Målet for mig som kristendemokrat er at skabe håb for mennesker uanset, hvor i verden de bor, så ethvert menneske kan få mulighed for at udfolde sig i et mangfoldigt og levende fællesskab med andre. At få en verden, hvor markeds kræfter ikke kan udfolde sig på bekostning af mennesker og miljø, men til gavn for mennesker og med respekt for miljøet.

Noter

1 Moss (2001, s. 27).

2 Nationalstaten er et begreb som dækker over en sammenvævning af stat og nation, hvor staten forstås som den politiske organisationsform, der indenfor et bestemt område besidder et magtmonopol, mens nationen forstås som en befolkningsgruppes følelse af samhørighed og kulturelt fællesskab.

3 Gundelach (2002, s. 49).

4 Allen i Hill (1996, s. 290).

Bibliografi

Gundelach, P. og Riis, O. (2002): *"Danskernes værdier"*, København: Forlaget Sociologi.

Hedelund, M. og Norgaard Mortensen, J. (2002): *"Kristendemokrati - ide og bevægelse"*, Helsingør: Forlaget Boedal.

Hettne, B., Sörlin, S. & Østergaard, U. (1998): *"Den globale nationalismen"*, Stockholm: SNS Forlag.

Hill, Christopher (red.) (1996): *"The Actors in Europe's Foreign Policy"*, London: Routledge

Kristeligt Folkeparti (2001): *"Arbejdsprogram"*, København.

Moss, George Donelson: (2001): *"Moving On - The American People Since 1945"*, 2. udg., Prentice-Hall.

Om Marianne Karlsrose

Cand. mag. i samfundsfag og historie fra Århus Universitet. Folketingskandidat for Kristeligt Folkeparti siden 1994. Nu opstillet i Fyns Amt. Medlem af Kristeligt Folkepartis hovedbestyrelse i 1996. Landsformand i Kristeligt Folkeparti fra oktober 2002.

Udvidelsen af EU

- trusler og perspektiver

Af Niels Chresten Andersen

Artiklen skæver, med udgangspunkt i selve baggrunden for udvidelsen, frem og forholder sig til en del af de aktuelle problemer som udvidelsen afføder. Det gælder bl.a. de folkeafstemninger om tilslutning til EU som flere lande skal gennemføre, og med konsekvens for dette: Den generelle viden om EU i de nye landes brede befolkning. Slutteligt gennemgår artiklen de videre perspektiver for fremtidens udvidede EU.

Baggrunden for udvidelsen

Det var en fredag - den 13'ende i måneden (!?), hvor den historiske aftale om udvidelsen af EU kom i hus. 280 kroner ekstra pr. polsk indbygger var brikken, der skulle til for at afslutte forhandlingerne. En stor dag for både Europa og Danmark, der varetog EU-formandskabet både ved udvidelsesprocessens begyndelse i juni 1993 og ved afslutningen i december 2002.

Hvor optagelsesforhandlingerne med Portugal og Spanien varede 6 år, er den kommende udvidelse forhandlet på plads indenfor 3-5 år for hele 10 ansøgerlande. Samtidig er EU-regelsættet siden første halvdel af 1980'erne vokset betragteligt, til nu omkring 80.000 sider fordelt i 26.000 retsakter, og opdelt i 30 forskellige kapitler. I konklusionerne fra EU-topmødet fremhæves det, at udvidelsesprocessens indledning i 1993 "igangsatte en ambitiøs proces for at overvinde den nedarvede konflikt og splittelse i Europa."

Forhandlingsresultatet tolkes som udtryk for "at de europæiske folk har en fælles vilje til at gå sammen i en Union, der er blevet drivkraften for fred, demokrati, stabilitet og velstand på vort kontinent", ligesom at resultatet "giver et solidt grundlag for en gnidningsløs integration af ti nye medlemsstater, samtidig med at det sikrer, at det udvidede EU kan fungere effektivt." Store ord, der situationen taget i betragtning, kan være berettigede nok.

Fortsat trussel mod udvidelsen

Afstemninger om udvidelsen i de nye lande.

Nu hvor euroforien har lagt sig, må vi dog slå fast at udvidelsen endnu ikke er en fuldbyrdet kendsgerning. Endnu mangler de europæiske *folk*, at udtrykke den nævnte fælles vilje til at gå sammen i en Union. Det gælder først og fremmest vælgerbefolkningen i de ni af ti ansøgerlande, hvor der skal afholdes folkeafstemninger i løbet af 2003. I flere af disse folkeafstemninger lurer den sidste og helt afgørende trussel mod udvidelsen af EU med ti nye medlemslande.

Ikke så meget i form af et nej til EU-medlemskab. Det er for nuværende alene i Letland, og i mindre grad Estland og Tjekkiet, der er en risiko for et nej-flertal ved folkeafstemningerne. Alle tre lande har af samme grund sene folkeafstemninger, hvor resultatet af afstemningerne i de mere EU-positive ansøgerlande er kendt.

*Problemet med
stemmeprocenten*

Truslen, der først nu for alvor erkendes, er derimod kravet om en minimum stemmeprocent på 50%, som der kræves i flere af ansøgerlandene, f.eks. Litauen og Polen. Ved det nyligt afholdte præsidentvalg i Litauen var den højeste stemmeprocent ved de to valgrunder således på 48,42%. I Polen var stemmeprocenten på godt 40% ved lokalvalgene den 27. oktober sidste år. Det kuriøse i bl.a. disse to lande er, at en mobilisering af nej-stemmer indtil en vis grænse kan være det, der sikrer landenes medlemskab af EU. For at sikre en høj stemmeprocent planlægger flere ansøgerlande at holde folkeafstemningen over to dage. Det gælder indtil videre Polen og Slovakiet.

Spørgsmålet er, hvorvidt EU og de respektive ansøgerlande har en plan B i tilfælde af, at nogle ansøgerlande ikke kan tiltræde EU. I Polen lyder plan B på, at regeringen vil træde tilbage! Den trussel anser en del polakker som et løfte, der kan anspore til at stemme nej.

Mangler i informationsindsatsen

Der er igennem især de senere år afsat betragtelige EU-midler til information om EU i ansøgerlandene. Der er etableret i hundredvis af EU-informationscentre, trykt i tusindtal af foldere og brochurer, oprettet talrige hjemmesider med EU-information på internettet og et ganske stort antal journalister har deltaget i kurser og studieture med fokus på EU.

*Kvantitativt
høj niveau*

Målt kvantitativt skulle alt derfor tyde på et højt informationsniveau om EU hos ansøgerlandenes vælgere. Med mine erfaringer fra 45 ugers ophold i Polen gennem de seneste tre år samt flere uger i de tre baltiske stater, tillader jeg mig at sætte et stort spørgsmålstejn ved kvaliteten af informationsindsatsen. Kvalitet her forstået som spredningseffekt og dialog om EU.

I Polen skulle der på papiret eksistere omkring 500 informationscentre, der blandt sine hovedopgaver har at oplyse borgerne om EU. I realiteten fungerer alene mellem 100 og 200 af centrene i overensstemmelse hermed – og hovedparten ud fra devisen ”De må komme til os, hvis de vil vide mere om EU”.

*Information
til eliten*

Informationsindsatsen i Polen, og sikkert også i de øvrige ansøgerlande, har langt fra formået at nå udover samfundseliten bestående af de ansatte i centraladministrationen, af ledende erhvervsfolk, studerende og skoleelever. Manglen på viden om EU er omfattende i især landområderne. Her er vælgerne overladt til medierne. Som i Danmark er den mest håndgribelige oplysning her de

---

konkrete og letforståeligt beskrevne ulemper ved et EU-medlemskab, hvorimod de mere grundige artikler og programmer alene er stilet til de indviende og særligt interesserede blandt vælgerne. Det omfattende antal af TV- og radiokanaler, sidstnævnte for en stor del med hovedvægt på musikalsk underholdning, frister vælgerne til at zappe fra de mere tunge EU-programmer over til de mere underholdende kanaler. Her er intet nyt i forhold til danske og andre europæiske vælgere.

Hovedparten af befolkningen i landdistrikterne har ikke adgang til internettet, og de færreste ville drømme om at søge efter hjemmesider, der nærmere oplyser om EU.

Der mangler i høj grad en mere proaktiv og udfarende informationsindsats, hvor fokus ikke er på propaganda, men på at kombinere EU-information med en ægte dialog om EU.

Jeg har selv haft fornøjelsen af at deltage i flere dialogmøder. Her har jeg besvaret spørgsmål om, hvad det betyder at være borger i EU, for landmanden, erhvervsmanden, den foreningsaktive og for den studerende. Her er jeg stødt ind på hårdnakkede overbevisninger om, at EU f.eks. ikke tillader kvinder at arbejde om natten, ligesom mange ofte forveksler følgerne af et EU-medlemskab med følgerne af den generelle globalisering i form af f.eks. liberalisering af verdenshandlen.

Perspektiverne i en udvidelse af EU

Skulle det nu lykkes for alle ti aktuelle ansøgerlande at vinde den fornødne tilslutning til et EU-medlemskab, vil det være interessant at se nærmere på de politiske, økonomiske og sociale følger for et udvidet EU.

At der politisk set er tale om en historisk begivenhed, er indiskutabelt. Den nedarvede konflikt og splittelse af Europa efter 2.verdenskrig er endeligt ophørt. Lande, der indtil 1989 anså hinanden som hovedfjender, forenes nu i en politisk og økonomisk-monetær union. Det historiske skal også ses i lyset af, at 6 af de 10 nye medlemslande end ikke eksisterede som selvstændige stater indtil for 12 år siden. Det gælder Estland, Letland, Litauen, Slovakiet, Slovenien og Tjekkiet. Endelig er optagelsen af 10 nye medlemslande på et og samme tidspunkt også historisk, hvor de hidtidige udvidelser har været med 1-3 lande ad gangen.

De nye medlemslande vil få fuld indflydelse på udformningen af den næste EU-traktat. Det kan få betydning for forholdet mellem store og små EU-lande, da alle nye medlemslande bortset fra Polen hører til i gruppen af små medlemslande. Det kan også få betydning for konkrete forslag fra især de store EU-lande om valg af en EU-præsident og forslaget til en kommende

*De politiske,
økonomiske og
sociale følger*

Næste EU-traktat

rotationsordning for EU-formandskabet.

Når det gælder de mere konkrete EU-politikker, vil udvidelsen få betydning for udformningen af bl.a. den fremtidige landbrugspolitik og regionalpolitikken. Hertil kommer, at flere af ansøgerlandene allerede har taget fat på udformningen af en Østlig dimension for EU, svarende til den eksisterende Nordlige dimension og Middelhavs-samarbejdet. Ingen tvivl om, at det nuværende EU-centrum i Bruxelles, Strasbourg og Luxembourg vil få et ryk mod øst. Ikke nødvendigvis ved flytning af EU-institutioner, men når det gælder den politiske orientering i EU-samarbejdet.

Når det gælder de økonomiske konsekvenser af udvidelsen, har der længe i akademiske kredse udfoldet sig en debat om hvorvidt udvidelsen fører til en såkaldt "Win-Win" situation, hvor både eksisterende og nye medlemslande vil profitere økonomisk på udvidelsen.

Forholder vi os til EU-budgettet, er ingen i tvivl om at de eksisterende medlemslande kommer til at afgive budgetmidler til de nye medlemslande. Det stemmer også helt overens med sund kristendemokratisk tænkning, hvorefter politik drejer sig om en retfærdig fordeling af både de materielle og immaterielle goder.

Men alene at se på EU's budget vil være et alt for forenklet billede af de økonomiske følger. Med udvidelsen tilføjes EU's hjemmemarked yderligere ca. 75 mio. forbrugere, hvilket i konkurrencemæssig henseende vil skabe fordele for det europæiske erhvervsliv.

Hertil kommer de store regionale støtteprogrammer til de nye medlemslande, der langt mere intensivt vil sikre investeringer i bedre infrastrukturer, i virksomhedsudvikling, i opkvalificering af arbejdsstyrken og en styrket indsats overfor de mest sårbare grupper på arbejdsmarkedet.

Hidtil har EU-støtten til ansøgerlandene for størstedelens vedkommende været rettet mod uddannelse og træning af administrative medarbejdere med henblik på klargøringen til medlemskab og optagelse af EU's regelsæt. Udvidelsen vil forstærke den økonomiske vækst og det vil være til gavn for både de nye og de eksisterende medlemslande. Hidtil har de økonomiske fordele mest været knyttet til EU-landene, jf. de store handelsoverskud i forhold til ansøgerlandene siden opbruddet i 1989.

Socialt set har reformer og udvidelsesproces ramt flere sociale grupper i ansøgerlandene hårdt, som følge af omlægningen til en EU-orienteret form for markedsøkonomi og den afgørende fokus på makro-økonomien. De dybt forgældede ansøgerlande har måttet skære hårdt i statsbudgetterne, hvilket for en stor del har haft en social slagside og ikke har kunnet tilvejebringe nye jobs i

---

samme takt som bankerotterne af de tidligere statslandbrugskollektiver, uproduktive industrier m.v.

Med økonomisk vækst og stigende social velstand vil der være tale om en ”Win-Win” situation for både eksisterende og nye medlemslande. I udvidelsesprocessen må vi erkende, at blot et begrænset udsnit af befolkningerne i ansøgerlandene har kunnet betegnes som vindere.

2. rangsborgere

Udvidelsesprocessen har på flere områder signaleret en anskuelse af ansøgerlandene som andenrangs europæiske borgere. Det var vigtigere at sikre EU integration i dybden end i bredden. Det har forsinket udvidelsen omkring 5 år, har gjort integrationen langt vanskeligere og har medført store sociale omkostninger undervejs i processen. Dernæst viste forhandlingerne om Nice-traktaten også en degradering af ansøgerlande til andenrangs medlemmer, jf. fordelingen af pladser i Europa-Parlamentet og stemmевægte i Ministerrådet. Forhandlingerne om den direkte landbrugsstøtte og arbejdskraftens frie bevægelighed er gennemført på en så uheldig og upædagogisk måde, at store dele af ansøgerlandenes befolkninger blev endeligt bekræftet i at udvidelsen alene er tænkt til fordel for de eksisterende medlemslande. Endelig er ansøgerlandenes befolkninger ikke ubekendt med de udbredte fordomme, der også i Danmark ofte kommer til udtryk, hvorefter østeuropæerne over en kam er både korrupte, tyvagtige og ukultiverede.

En fælles udfordring

I de kommende år vil vi i et udvidet EU få anledning til mere konkret at omsætte vores holdninger til handling. Vægtlægningen på EU-regelsæt og makroøkonomi trænger til at blive erstattet af en mere menneskeorienteret udvikling. En fælles udfordring er hvordan EU bliver en mere nærværende og vedkommende størrelse for en langt bredere del af befolkningerne, ligesom der ligger en stor fælles udfordring i at sikre, at det udvidede EU forstærker indsatsen for en mere retfærdig fordeling af goderne på globalt plan – og ikke alene på europæisk plan. Her har vi kristendemokrater noget at tage fat på.

Bibliografi

Det Europæiske Råd i København den 12. og 13. december 2002, formandskabets konklusioner.

Om Niels Chresten Andersen

Leder af EU-sekretariatet på Bornholm, herunder siden 1999 med ansvar for en række fortiltrædelsesprojekter i Polen og de baltiske stater.

Partisekretær i KrF 1987-94, og spidskandidat til Europa-Parlamentsvalget i juni 1994.

Aktuel sikkerhedspolitik i et historisk perspektiv

Af Søren Harslund

Artiklen gennemgår først og fremmest baggrunden for oprettelsen af Folkeforbundet og herefter FN, hvorefter der gives en historisk rids af udviklingen i sikkerhedspolitikken - fra den politiske kolde krig frem til nutidens regionale konflikter og et bredere sikkerhedspolitisk begreb. En analyse af USA's ageren, herunder den mgl. respekt for Sikkerhedsrådets position, leder slutteligt frem til et bud på en kristendemokratisk sikkerhedspolitik, nemlig at prioritere civile foranstaltninger (herunder ulandsbistand) for at undgå konflikter og sikkerhedsrådet som et styrende centrum når konflikterne opstår.

---

*Begrebet
sikkerhedspolitik*

*Woodrow Wilson og
Folkeforbundet*

Versailles-traktaten

Inførelsen af begrebet sikkerhedspolitik fortaber sig i historien, men der er ingen tvivl om, at indførelsen af sikkerhedspolitik som instrument i international politik går tilbage til tiden umiddelbart efter 1. verdenskrig, hvor USA's præsident, Woodrow Wilson, under fredsforhandlingerne i Paris tog initiativ til dannelsen af Folkeforbundet (egentlig Nationernes Forbund, League of Nations) ud fra den betragtning, at der var behov for et internationalt samarbejde om forebyggelse og fredelig løsning af konflikter mellem staterne. Forestillingen om kollektiv (fælles) sikkerhed – og dermed behovet for en international sikkerhedspolitik – var født.

Det var et klart brud med den klassiske opfattelse af staternes suverænitet og et af resultaterne heraf: en til tider aggressiv udenrigspolitik i form af forfølgelse af nationale interesser på andre staters eller befolkningsgruppers bekostning, i yderste konsekvens – på grund af de nyudviklede våbentyper, herunder kemiske kampstoffer – risikoen for frygtelige krige som den netop afsluttede verdenskrig med dens millioner af døde og invaliderede, omfattende flygtningestrømme, enorme ødelæggelser, uoverskuelige konsekvenser for verdensøkonomien – og ikke mindst: kimen til en ny verdenskrig på grund af bl.a. fredsbetingelserne i fredstraktaten, Versailles-traktaten af 28. juni 1919.

Som den store idealist, han var, blev det derfor en enorm skuffelse for præsident Wilson, at den amerikanske kongres afviste USA's deltagelse i Folkeforbundet, og at dette ikke fik de beføjelser, han anså for nødvendige for at sikre freden mellem staterne. Det skulle da også hurtigt vise sig, at det manglende amerikanske medlemskab og de mangelfulde beføjelser gang på gang lammede Forbundet, når det forsøgte at tackle internationale konflikter. Eksempler: Italiens (Mussolini-styrets) overfald på Etiopien i 1936 og Hitler-Tysklands stadig mere aggressive udenrigspolitik i slutningen af 1930'erne. Amerikansk medlemskab af Folkeforbundet kunne måske, i kraft af USA's gryende status som politisk,

---

økonomisk og militær stormagt, have hindret denne udvikling.

FN afløser Folkeforbundet

Resultat: Da den store krise brød ud i lys lue i Europa i efteråret 1939, var Folkeforbundet reelt ophørt med at fungere som forum for internationalt samarbejde og fredelig konfliktløsning, og først med endnu en verdenskrigs rædsler indså datidens statsledere, at der var behov for et nyt internationalt organ med langt bedre muligheder for internationalt samarbejde om at ”frelse kommende generationer fra krigens svøbe”, som det hedder i indledningen til FN-pagten.

*Roosevelt, Churchill
og Jalta-konferencen*

Endnu engang var det amerikanerne, der tog initiativet, denne gang præsident Franklin Delano Roosevelt, der sammen med Storbritanniens premierminister, Winston Churchill, lagde grunden til de forhandlinger under bl.a. Jalta-konferencen (mellem ”de tre store”: Roosevelt, Churchill og Stalin) i februar 1945, som førte til oprettelsen af De forenede Nationer, FN, den 24. oktober 1945.

Belært af de bitre erfaringer med Folkeforbundet og de katastrofale konsekvenser af Forbundets sikkerhedspolitiske fallit lykkedes det de involverede statsledere at udforme FN-pagten på en sådan måde, at den næsten uden ændringer har vist sig funktionsdygtig og relevant den dag i dag.

Den kolde krig

Trods tilbageslaget under ”den kolde krig”, hvor Sikkerhedsrådet, som i FN-pagten (art. 24) er tildelt ”hovedansvaret for opretholdelse af mellemfolkelig fred og sikkerhed”, nærmest permanent var handlingslammet på grund af konfrontationen mellem ”Øst” og ”Vest”, overlevede troen på nødvendigheden af en international sikkerhedspolitik baseret på principperne i FN-pagten.

*NATO og
Warszawa-pagten*

I mellemtiden havde USA og Sovjetunionen og deres respektive allierede baseret deres sikkerhedspolitik på hhv. Atlantpagten (NATO) og Warszawa-pagten med de to ”supermagter” som de centrale, sikkerhedspolitiske aktører, og skønt verden to gange i denne periode balancerede på afgrundens rand (Cuba-krisen i 1962 og den arabisk-israelske krig i Mellemøsten i 1973), hindrede udsigten til et opgør på kernevåben parterne i at kaste verden ud i en ny katastrofe med globale konsekvenser, en katastrofe hvor – med præsident Kennedys ord – de levende ville misunde de døde.

USSR's kollaps

Fokus på regionale konflikter

Med Sovjetunionens kollaps i perioden 1990-91, og dermed ophøret af ”den kolde krig”, skiftede storpolitikken fokus, fra stormagtskonfrontation til en række mere lokale eller regionale konflikter på f.eks. Balkan og i Kaukasus, Mellemøsten,

---

Afrika og Kambodia, hvor bl.a. FN's sikkerhedsråd greb ind med vekslende succes, og som regel først når konflikterne var eskaleret fra det politiske til det militære niveau, ofte med forfærdende konsekvenser for tusinder af sagesløse civile.

*Fra politisk til
militært niveau*

Denne udvikling, hvor FN's sikkerhedsråd i en række tilfælde kom til at spille den centrale rolle, rådet var tildelt i FN-pagten, var dog ingen ubetinget succes for FN, primært fordi 3 af de 5 permanente medlemmer af rådet, Kina, Rusland og USA, som stormagter fortsat vogtede nidkært over deres suverænitet og i realiteten i mangfoldige tilfælde prioriterede denne og deres nationale interesser over deres forpligtelse ifølge FN-pagten til at arbejde for opretholdelse af mellemfolkelig fred og sikkerhed. Sådan er det beklageligvis fortsat.

*Bekæmpelse af
terrorisme*

En positiv undtagelse blev det internationale samarbejde om bekæmpelse af terrorisme efter terrorangrebene i USA den 11. september 2001, hvor USA tog initiativet til et internationalt samarbejde på bl.a. efterretningsområdet og kontrol med lyssky pengeoverførsler, og som bl.a. resulterede i den epokegørende Sikkerhedsrådsresolution 1373 af 28. september 2001; men her var det også i høj grad i USA's egen interesse at sikre et sådant samarbejde.

*Menneskerettigheder
og miljø*

Et bredere sikkerhedspolitisk begreb

Et andet karakteristisk træk i udviklingen af sikkerhedspolitikken efter 2. verdenskrig var den stigende fokusering på menneskerettighederne og de trusler mod vort fælles miljø, som nye storkrige med anvendelse af masseødelæggelsesvåben, dvs. kernevåben samt biologiske og kemiske kampstoffer, de såkaldte abc-våben, ville udgøre. Det førte til vedtagelsen af diverse FN-konventioner til begrænsning af spredningen af disse våben, men at risikoen for spredning og anvendelse af disse våbentyper fortsat er til stede, vidner den aktuelle udvikling omkring Irak og Nordkorea om.

Udover de katastrofale, miljømæssige aspekter ved anvendelsen af abc-våben blev de stærkt tiltagende, globale problemer omkring forureningen af atmosfæren og vandressourcerne samt rovdriften på diverse naturressourcer af stadig flere opfattet som en del af sikkerhedsproblematikken, i den forstand at disse problemer på grund af deres grænseoverskridende natur indebar en betydelig risiko for konflikter mellem staterne, hvis disse ikke kunne enes om effektive løsninger i f.eks. FN-regi.

*Retten til et
værdigt liv*

Med denne udvikling fik begrebet sikkerhedspolitik et langt bredere perspektiv end hidtil, hvilket også var i overensstemmelse med FN-pagten, som nok – og af gode grunde – fokuserer stærkt på de militære aspekter af sikkerhed, primært staternes sikkerhed, men også lægger afgørende vægt på den personlige sikkerhed

---

*De individuelle
rettigheder*

og retten til et anstændigt liv i et sikkert miljø for hvert enkelt menneske, jf. f.eks. pagtens art. 1 og kap. X om Det økonomiske og sociale Råd.

Denne forudseende fokus på det enkelte menneskes rettigheder i FN-pagten blev i 1948 udmøntet i et mere detaljeret manifest om de individuelle rettigheder, FN's erklæring om de universelle menneskerettigheder, som siden hen er videreudviklet i en række betydningsfulde konventioner, bl.a. Genevekonventionerne om beskyttelse af civile i forbindelse med krigshandlinger, FN's konventioner om økonomiske og sociale rettigheder, FN's børnekonvention, FN's torturkonvention, Den europæiske menneskerettighedskonvention, EU's charter om grundlæggende rettigheder osv.

Selv om FN-pagten indledes med de berømte ord: ”Vi, De forenede Nationers folk, ...”, var og er realiteten imidlertid, at FN som en såkaldt mellemfolkelig organisation er et forum for samarbejde på statsniveau mellem de nu 190 medlemmer, hvilket i kraft af fastholdelsen af statsuverænitetetsbegrebet som grundlag for pagten har gjort realiseringen af FN-pagtens høje mål til en såre langsommelig affære. Der er dog ikke desto mindre gjort betydelige fremskridt, også på andre områder end det traditionelle sikkerhedspolitiske, f.eks. med hensyn til de økonomiske og sociale forhold i mange udviklingslande, på det miljøpolitiske område og på området menneskerettigheder.

USA's enegang

Oprettelsen af ICC.

Seneste eksempel på det sidstnævnte område er oprettelsen af Den Internationale Straffedomstol, ICC (International Criminal Court), den 1. juli 2002. Den er ganske vist ikke som den Mellemlfolkelige Domstol og de såkaldte tribunaler vedr. folkedrabene og krigsforbrydelserne i Rwanda og det tidligere Jugoslavien en del af FN-systemet, men er oprettet i kraft af en traktat udenfor FN-systemet. Det afgørende nye ved oprettelsen af ICC er dens permanente status som international straffedomstol med kompetence til at retsforfølge og dømme personer, som findes skyldige i særligt graverende forbrydelser, dvs. krigsforbrydelser, folkedrab og forbrydelser mod menneskeheden som defineret i domstolens statut, og som ikke er blevet retsfulgt ved nationale domstole.

*Kina og USA's
mgl. anerkendelse*

Karakteristisk nok har både USA og Kina afvist at anerkende ICC's kompetence, USA (senest Bush-administrationen) med ikke særligt overbevisende argumenter, hvilket afspejler en generelt negativ holdning i amerikanske politiske kredse overfor at underlægge USA internationale forpligtelser, hvis de på nogen måde opfattes som uønskede begrænsninger i USA's handlefrihed. Et andet aktuelt eksempel herpå er Bush-administrationens afvisning af den såkaldte Kyoto-protokol fra 1997 vedr. begrænsning i staternes udslip af kultveilte.

Irak

Et aktuelt eksempel, hvor Bush-administrationen ikke har lagt skjul på, at USA

---

om nødvendigt vil gå enegang (formentlig sammen med Storbritannien), uden hensyn til Sikkerhedsrådet, er krisen omkring Irak. Her har Bush-administrationen hverken kunnet overbevise sin egen befolkning eller f.eks. sine allierede i NATO (bortset fra den britiske regering) om, at Hussein-styret råder over abc-våben eller kapacitet til at fremstille sådanne våben i et omfang, som retfærdiggør et forebyggende angreb - *preemptive strike* på engelsk. Ifølge våbeninspektørernes foreløbige iagttagelser foreligger der nemlig tilsyneladende ikke en klar og akut trussel mod omverdenen, det amerikanerne med et meget præcist udtryk kalder *clear and present danger*; og ifølge FN-pagten er det netop Sikkerhedsrådets opgave at behandle sådanne mulige trusler mod freden, om nødvendigt ved at autorisere imødegåelse af truslen med militære midler som man gjorde det i forbindelse med den forrige krise omkring Irak i 1990-91.

Missilforsvaret

Endelig kan som eksempel på USA's tilbøjelighed til sikkerhedspolitisk enegang og prioritering af de militære aspekter af sikkerhedspolitikken nævnes Bush-administrationens planer om at videreudvikle det såkaldte missilforsvar, som møder udbredt skepsis verden over, også blandt USA's allierede, som sætter spørgsmålstegn ved denne ekstremt kostbare og teknologisk tvivlsomme prioritering af indsatsen mod de få såkaldte slyngelstater.

En kristendemokratisk sikkerhedspolitik

I lyset af sikkerhedspolitiske problemstillinger som de her omtalte må en kristendemokratisk sikkerhedspolitik efter min opfattelse bygge på to grundlæggende elementer:

*Civile
foranstaltninger*

1. Prioritering af civile foranstaltninger til forebyggelse og begrænsning af konflikter i og mellem staterne, som kan udvikle sig til trusler mod freden, f.eks. i form af bilateral og multilateral udviklingsbistand og internationalt samarbejde i øvrigt i overensstemmelse med principperne i FN-pagten og diverse FN-konventioner m.m. om menneskerettigheder og økonomisk og social udvikling.

*Sikkerhedsrådets
centrale rolle*

2. Fastholdelse af Sikkerhedsrådets centrale rolle i forbindelse med konflikter som de nævnte, herunder nøje overholdelse af de ”spilleregler” for behandling af sådanne konflikter, som fremgår af FN-pagten. Magtanvendelse skal derfor autoriseres af Sikkerhedsrådet. Kun hvis dette er lammet på grund af et veto fra et eller flere af de permanente medlemmer, kan magtanvendelse overvejes af f.eks. NATO, og kun hvis der foreligger en akut og alvorlig trussel mod freden

---

eller situationer, som retfærdiggør intervention i konfliktramte lande af humanitære grunde. Der må desuden være troværdige planer for politisk stabilisering og genopbygning af det civile samfund efter en sådan militær intervention.

::::: Case på Den Internationale Straffedomstol (ICC) på næste side :::::

Om Søren Harslund

Forsikringsuddannet og nu forsikringsmægler. Medstifter af KFU. Medlem af KrF siden 1974. Diverse tillidsposter i KrF, fx. medlem af amtsbestyrelsen i Københavns amt siden 1974, p.t. politisk næstformand; mangeårig folketingskandidat, kandidat til amtsrådet og Europa-parlamentet. Medlem af og i en årrække formand for KrF's internationale udvalg og EU-udvalg. Har skrevet talrige artikler om udenrigs- og sikkerhedspolitik. Var i ca. 10 år med i ledelsen af det danske FN-forbund som repræsentant for KrF. KrF's repræsentant i DUPI i ca. 2 år. Næstformand for KrF's internationale udvalg.

CASE

Den Internationale Straffedomstol (ICC)

Mens domstolene (tribunalerne) vedr. retsopgørene efter borgerkrigene i Rwanda og det tidligere Jugoslavien blev oprettet af FN's sikkerhedsråd som såkaldte ad hoc domstole og kun har beføjelser vedr. konflikterne i disse lande, er ICC (International Criminal Court) en permanent domstol uden for FN-systemet, oprettet i kraft af en traktat som foreløbig er ratificeret af over 60 lande. Dermed kunne domstolens statut (juridiske regelsæt m.m.), som er en del af traktaten, træde i kraft den 1. juli 2002, men de rent praktiske forberedelser af domstolens virke betyder, at den først påregnes at træde i funktion den 1. juli 2003. Dens hjemsted bliver Haag i Holland, dvs. samme sted (by) som Den Mellemløselige Domstol og Jugoslavien-domstolen.

Selve statuten blev vedtaget på en international konference i Rom den 17. juli 1998, hvor 120 af de 148 deltagende lande stemte for, mens 7 lande, heriblandt USA og Kina, stemte imod, og 21 lande undlod at stemme. De tre øvrige permanente medlemmer af FN's sikkerhedsråd, England, Frankrig og Rusland, stemte for statuten.

Domstolens kompetence vedrører personer, der anklages for særligt graverende forbrydelser, nemlig:

1. Krigsforbrydelser, dvs. overtrædelse af krigens love i form af de 4 Geneve-konventioner (Røde Kors-konventioner) fra 1949 med tillægsprotokoller fra 1977 om behandling af civile og krigsfanger m.m. under krig, herunder borgerkrig. Etnisk udrensning og politisk motiveret massevoldtægt i forbindelse med krigshandlinger regnes f.eks. som krigsforbrydelser.

2. Folkedrab, dvs. 'hel eller delvis udryddelse af en national, etnisk eller religiøs befolkningsgruppe eller voldelige overgreb mod den med den hensigt at tilintetgøre den; endvidere tvangssterilisering af sådanne særlige grupper eller indgreb overfor deres børn.'

3. Forbrydelser mod menneskebeden, dvs. 'systematiske angreb på civilbefolkninger med den hensigt at dræbe, slavebinde, deportere, tortere eller på anden tilsvarende måde kvele eller frihedsberøve befolkningsgrupper i strid med folkeretten.'

Findes en anklaget skyldig, kan han/hun idømmes fængselsstraf indtil livstid, men ikke dødsstraf.

Statuten indebærer i øvrigt, at domstolen kun træder i funktion i en konkret sag, hvis den anklagedes hjemland ikke kan (f.eks. pga. kaos og anarki i landet) eller ikke vil (af politiske grunde) gennemføre en retssag. Der er m.a.o. tale om, at ICC kun har fået tillagt en subsidær retsbeføjelse.

Baggrunden for oprettelsen af ICC var den gradvise, internationale erkendelse af det uboldbare/ uacceptable i, at myndighedspersoner (statsledere, regeringsmedlemmer, politi- og sikkerhedsfolk, militærpersoner osv.) kunne slippe godt fra grove krænkelse af menneskerettighederne, fordi de blev beskyttet af deres respektive lande eller af politisk eller diplomatisk immunitet. Eksemplerne fra de seneste år er legio: Hafez al-Assad, Saddam Hussein, Radovan Karadzic, Slobodan Milosevic, Radko Mladic, Augusto Pinochet og Pol Pot er blot nogle få af de mest kendte.

Arbejdet med statuten begyndte i 1995, og i den endelige udformning indgik erfaringerne fra de to internationale straffedomstole, som blev oprettet i 1946 i forbindelse med retsopgøret efter 2. verdenskrig: Nürnberg-processen mod en række topnazister og Tokyo-processen mod de ansvarlige for Japans krigsforbrydelser, Den europæiske menneskerettighedsdomstol og Rwanda-tribunalet.

Der var dog allerede i forbindelse med oprettelsen af FN i 1945 initiativer i gang for oprettelse af en sådan permanent domstol ud fra den betragtning, at der burde være en international domstol med beføjelser til at retsforfølge personer, som var anklaget for overtrædelse af diverse bestemmelser om menneskerettigheder, som indgik i FN-pagten. Presset for oprettelse af en sådan domstol forstærkedes efter vedtagelsen af FN's erklæring om de grundlæggende menneskerettigheder i 1948 og Geneve-konventionerne i 1949. Det samme var tilfældet med vedtagelserne af en række nye FN-konventioner om menneskerettigheder i 1966 og de følgende år.

Tiden var imidlertid ikke 'moden' dengang, idet det altdominerende statsretsprincip eller

CASE [fortsat]

folkeretsprincip dengang var – og tildels stadig er – staternes suverænitet, som også fremhæves i FN-pagten; dvs. at staterne principielt ikke 'kan blande sig' i hinandens 'indre anliggender'. Dermed var hensynet til de universelle menneskerettigheder reelt underordnet hensynet til staternes suverænitet, et princip der går helt tilbage til omkring 1600-tallet, hvor de grundlæggende statsretslige eller folkeretlige principper blev udviklet.

Med den tiltagende globalisering, dvs. staternes stadig tættere politiske, økonomiske, kulturelle og turistmæssige samkvem, og den gradvise styrkelse af individets rettigheder overfor statsmagten især de vestlige lande efter 2. verdenskrig, skete der et gradvist skred i 'balancen' mellem statsuverænitetetsprincipper og hensynet til de grundlæggende menneskerettigheder - til fordel for sidstnævnte, hvilket bl.a. gav sig udslag i f.eks. de omtalte Geneve- og FN-konventioner og opfølgningen af disse i konventionslandenes nationale lovgivning.

Vedtagelsen i 1950'erne af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og oprettelsen af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol samt udviklingen af den særlige EF/EU-ret med dens hidtil usete overdragelse af medlemslandenes suverænitet til fælles institutioner på en række områder var stærkt medvirkende til denne udvikling i folkeretten.

Eksempler af særlig betydning for menneskerettighederne er i-landenes stigende krav til u-landene om god regeringsførelse (good governance), demokratisering og overholdelse af menneskerettighederne i forbindelse med u-landsbistand og EU's krav til ansøgerlandene på menneskerettighedsområdet som betingelse for medlemskab.

Generelt har accepten af ideen med ICC været størst i de demokratiske lande, dvs. stort set i den vestlige kulturkreds, men ideen har dog gradvis fundet tilslutning i f.eks. en række u-lande og en række vestligt orienterede lande i Asien, og grunden til, at processen for alvor kom i gang, var opløsningen af Sovjetunionen i 1991 og dermed de central- og østeuropæiske landes politiske frigørelse. Sovjetunionen havde, trods tilslutningen til CSCE (Konferencen om sikkerhed og samarbejde i Europa, også kaldet Helsinki-processen) konsekvent afvist, hvad den opfattede som de vestlige landes forsøg på utidig indblanding i sine 'interne anliggender' i forbindelse med den vedholdende kritik af Sovjetunionens og de øvrige Warszawa-pagtlandes krænkelse af menneskerettighederne.

Med denne udvikling i begyndelsen af 1990'erne var der for alvor åbnet op for den proces, der startede i 1995 med forarbejderne til ICC-statutten, idet de central- og østeuropæiske lande – sammen med et noget tøvende Rusland og de tilbageværende republikker i det tidligere USSR - generelt stillede sig positivt til ideen med ICC.

Herfra og til oprettelsen af ICC var der dog et stort spring af mere praktisk art, idet deltagerlandene repræsenterer tildels meget forskellige og vanskeligt 'harmoniserbare' retstraditioner. Der er f.eks. allerede ret store forskelle i europæisk retstradition og mellem f.eks. europæisk og amerikansk, russisk, kinesisk, afrikansk og muslimsk retstradition. Ikke desto mindre lykkedes det at vedtage ICC's statut med overvældende flertal i 1998 efter en lang række politiske og juridiske kompromis'er, som har efterladt en del 'hængepartier', som formentlig gør det nødvendigt at foretage visse justeringer, når ICC har indhøstet fornøden erfaring i det praktiske arbejde.

Kun tiden kan vise, om ICC med statuttens mange politiske og juridiske kompromis'er kommer til at virke tilfredsstillende i praksis, men alene den kendsgerning at så mange lande har sluttet op om domstolen må antages i det mindste at have en kraftig forebyggende virkning: det er et klart signal til potentielle, grove krænkere af menneskerettighederne, at det internationale samfund ikke længere vil se passivt på den slags forbrydelser, men er klar til at retsforfølge sådanne. De kan ikke længere skjule sig bag statsuverænitet eller politisk eller diplomatisk immunitet.

Globale guldkorn

Af Kjell Magne Bondevik

red. af Jan Nilsson

Uddrag af statsminister Kjell Magne Bondevik nytårstale til det norske folk. Meningen med dette uddrag er, set i forhold til dette nummers internationale snit, at vise den gensidige ideologiske forståelse kristendemokrater i forskellige lande har af næstekærlighedstanken i det globale samfund. Små globale guldkorn lige til at læse - og tænke videre over.

Kære alle sammen

...

Fred og kærlighed. Dette er ikke selvfølgelige goder. Det ved alle, som har oplevet disse værdiers modsætning: Krig og had.

...

Fred mellem nationer, fred mellem mennesker. *Det* forudsætter respekt og omtanke for andre; en grundlæggende bevidsthed om alle menneskers ligeværd. Dette vil jeg lægge hovedvægt på i aften. Selv bliver jeg oprørt over enkelte udviklingstræk i vores tid, som bryder med disse værdier.

...

Vi må stille nogle kritiske spørgsmål om, hvordan vi behandler andre mennesker. Tænk om vi kunne få færre hårde og uforsonlige ord, og mere respekt og omtanke for hinanden. Kærlighed og fred kan vi ikke bevilge os selv eller bestemme ved lov. Det kan kun springe ud af levende menneskehjerner, som bryder sig om andre. Få ting glæder mig mere end den store indsats for andre mennesker, som helt frivilligt bliver udført hvert år.

...

Frans af Assisi sagde: „Det er gennem at give, at man får.“ Dette har mange erfaret. *Delt glæde er dobbelt glæde.*

...

Det politiske europakort er blevet forandret sidste år. Den europæiske Union har inviteret ti lande som nye medlemmer. Udvidelsen vil efter planen ske om mindre end to år. EU ændres fra at være en *vest*-europæisk organisation til at være en bredere *europæisk* organisation.

...

NATO-landene bestemte på topmødet i Prag at udvide alliancen med syv lande.

Lande, som tidligere var underlagt Sovjetunionen, eller som var medlemmer af NATOs modpart Warszawa-pagten, går nu ind i et forpligtende europæisk og atlantisk samarbejde. De bliver vore samarbejds-partnere. Dette er historisk. Skillelinien i Europa er borte. Vi får et nyt og mere helt Europa.

...

Vinder af Nobels fredspris, Jimmy Carter, sagde, da han modtog prisen i Oslo den 10. december, at: „Krig kan af og til være et nødvendigt onde. Men uanset hvor nødvendig krig måtte være, er og bliver det et onde, aldrig et gode.“ Vi er mange, som deler Jimmy Carters syn.

...

Norge skal være en fredsnation. Derfor må vi også bygge en fredskultur i de nære forhold, vise respekt og omtænke for hinanden. Kæmpe mod vold og mobning, skabe fred mellem mennesker. Samtidig må vi - så langt en lille nation formår - bygge en fredskultur i de store forhold, mellem nationer, altid byget på en grundvold af menneskeværd og menneskerettigheder.

...

Vi fejrer nytår med forskellige sindsstemninger og i forskellige livssituationer. Men vi er ens i den forstand, at vi alle har behov for medmenneskelig varme. Vi behøver julens budskab om fred og kærlighed ind i det nye års hverdage.

Kærlighedens mål er ikke først og fremmest, at vi skal finde os selv, men at vi kan finde hverandre. Om vi kunne give hverandre lidt mere godhed og vise mere taknemlighed, da havde vi meget godt i vente.

...

Jeg ønsker alle et godt og fredfyldt nytår!

Bibliografi

Talen kan findes i sin helhed her: http://odin.dep.no/smk/norsk/aktuelt/taler_statsmin/taler/001001-090408/index-dok000-b-n-a.html

Om Kjell Magne Bondevik

Cand.theol. fra Menighetsfakultetet i Oslo i 1975. Bondevik var statsminister 1997-2000 og igen fra 2001, udenrigsminister i Jan P. Syses regering 1989-1990, statsråd og chef for Kirke- og Undervisningsdepartementet i Kåre Willochs regering 1983-1986, også statsministerens stedfortreder 1985-1986 og statssekretær ved Statsministerens kontor under Lars Korvalds regering 1972-1973.

Bondevik er stortingsrepræsentant for Møre og Romsdal siden 1973. Han var parlamentarisk leder for Kristelig Folkeparti 1981-1983, 1986-1989, 1993-1997, 1997 og 2000-2001. Han var medlem af Stortingets udenrigskomiteé 1997-2001, 1993-1997 og 1986-1989, forsvarskomiteén 1990-1993, finanskomiteén 1977-1983 og kirke- og undervisningskomiteén 1973-1977.

Bondevik var leder i Kristelig Folkeparti 1983-1995, leder i Kristelig Folkepartis Ungdom 1970-1973 og næstformand 1968-1970.

Kjell Magne Bondevik er æresdoktor i jura ved Suffolk University i Boston (USA), i politik ved Wonkwang University i Seoul i Sydkorea, og i filosofi ved Kyung Hee University, ligeledes i Seoul, Sydkorea.

Hvis du vil vide mere

Her er en række ressourcer for de der måtte være interesseret i at vide mere om den kristendemokratiske ideologi, de kristendemokratiske partier m.v. En opdateret liste findes på www.minpolitik.dk.

Tænketaanke/tidsskrifter

Civitas – kristendemokratisk idéinstitut – <i>kristendemokratisk tænketank (svensk)</i> .	www.civitas.net
Cura - kristendemokratisk idé og debat – <i>kristendemokratisk ideologisk tidsskrift (dansk)</i>	www.cura.kfu.dk
Kristdemokratisk debatt – <i>kristendemokratisk ideologisk tidsskrift (svensk)</i> .	www.kristdemokrat.se
Konrad Adenauer-stiftung – <i>Arbejder bl.a. med forskning i kristendemokratisk historie og ideologi (tysk/engelsk)</i> .	www.kas.de
Thomistic Philosophy – <i>Alt om thomistisk filosofi (engelsk)</i> .	www.aquinasonline.com
Jacques Maritain Center (University of Notre Dame) – <i>Alt om Maritain (engelsk)</i> .	www.nd.edu/Departments/Maritain

Paraply-organisationer

European People's Party (EPP)	www.eppe.org
Youth of the European People's Party (YEPP)	www.yepp.org
European People's Party in the European Parliament (EPP-ED)	www.epp-ed.org
Organización Demócrata Cristiana de America (ODCA)	www.odca.cl
Christian Democrats and People's Party International (CDI-IDC):	www.idc-cdi.org

Partier (EPP og IDC-CDI medlemmer)

Albanien:	Christian Democratic Party of Albania	-
	Partia Demokratike (PD e RE)	-
Argentina:	Partido Demócrata Cristiano (PDC)	-
Aruba:	Arubaanse Volkspartij / Democracia Cristiana	-
Belgien:	Christen-Democratisch & Vlaams (CD& V)	www.cdenv.be
	Centre démocrate humaniste (cdh)	www.cdh.be
Bolivia:	Partido Demócrata Cristiano (PDC)	-
Brasilien:	Partido Social Cristão (PSC)	www.psc.org.br
Chile:	Partido Demócrata Cristiano (PDC)	www.pdc.cl
Costa Rica:	Partido Unidad Social Cristiana (PUSC)	-
Cuba (*eksil):	Partido Demócrata Cristiano de Cuba (PDC)	www.pdc-cuba.org
	Movimiento Cristiano "Liberación" (MCL)	-
Dom. Rep.	Partido Reformista Social Cristiano (PRSC)	www.partidoreformista.com
DR Congo:	Democrat and Social Christian Party	-
Ecuador:	Union Demócrata Cristiana (DP-UDC)	www.dpudc.org

El Salvador:	Partido Democrato Cristiano (PDC)	-
Filipinerne:	Lakas-NUCD-UMDP	-
Finland:	Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	www.kristillisdemokraatit.fi
Frankrig:	Nouvelle UDF	www.udf.org
Georgien:	Saqartvelos Qristianul Democratiuli Kavshiri	www.cdu.ge
Grækenland:	Nea Demokratia (ND)	www.neadimokratia.gr
Guatemala:	Democracia Cristiana Guatemalteca (DCG)	-
Holland:	Christen Democratisch Appèl (CDA)	www.cda.nl
Honduras:	Partido Democrato Cristiano (PDC)	www.pdch.hn
Hviderusland:	Belarussioan Christian Democrat Party (BCDP)	-
Irland:	Fine Gael (FG)	www.finegael.com
Italien:	Centro Cristiano Democratici (CCD) Cristiani Democratici Uniti (CDU)	www.ccd.it www.axnet.it/cdu
Kosovo:	A.Christian Dem. Party of Kosovo (PSHDK)	-
Kroatien:	Hrvatska Demokratska Zajednica (HDZ)	www.hdz.hr
Letland:	Kristigi Demokratiska Savieniba (KDS)	www.kds.lv
Libanon:	Union Chrétienne Démocrate Libanaise	-
Litauen:	Lietuvos krikðèionio demokratø partija (LKD)	www.lkdp.lt
Luxembourg:	Chrëstlech Sozial Vollekspartei (CSV)	www.csv.lu
Malta:	Partit Nazzjonalista	www.pn.org.mt
Moldavien:	Partidul Popular Crestin Democrat	www.ppcd.dnt.md
Nicaragua:	Partido Unidad Social Cristiana (PUSC)	-
Norge:	Kristelig Folkeparti (KRF)	www.krf.no
Panama:	Partido Democrato Cristiano (PDC)	-
Paraguay:	Partido Democrato Cristiano (PDC)	www.pdc.org.py
Peru:	Partido Popular Cristiano (PPC) Union Democrata Cristiano (UDC)	- -
Portugal:	Partido Social Democrata (PSD)	www.psd.pt
Rumænien:	Partidul Nat. Taranesc Crestin Democrat (PNTCD) Románial Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ)	www.pntcd.ro www.rmdsz.ro
Rusland:	Christian Democrat Union (CDU-CR)	-
San Marino:	Partito Democratico Cristiano Sammarinese (PDCS)	www.pdcs.sm
Schweiz:	Christlichdemokratische Volkspartei (CVP) Evangelische Volkspartei (EVP)	www.cvp.ch www.evp-pev.ch
Slovakiet:	Krestenskodemokraticke Hnutie (KDH) SMK-MKP	www.kdh.sk www.mkp.sk
Slovenien:	Nova Slovenija-Krscanska Ljudska Stranka (NSi)	www.nsi.si
Spanien:	Unió Democrática de Catalunya (UDC)	www.uniodemocratica.org
Sydafrika:	African Christian Democratic Party (ACDP)	www.acdp.org.za
Sverige:	Kristdemokraterna (KD)	www.kristdemokrat.se
Tjekkiet:	Krestanka a demokraticka unie (KDU-CSL)	www.kdu.cz
Tyskland:	Christlich Demokratische Union (CDU) Christlich Soziale Union (CSU)	www.cdu.de www.csu.de
Ukraine:	Christian People's Union (CPU)	-
Ungarn:	Magyar Demokrata Fórum (MDF) Fidesz - MPP	www.mdf.hu www.fidesz.hu
Uruguay:	Partido Democrato Cristiano (PDC)	www.chasque.apc.org/pdc
Venezuela:	Partido Social Cristiano „COPEI“	-
Østrig:	Österreichische Volkspartei (ÖVP)	www.oevp.at
